

UCHWAŁA Nr 201/XXXVII/2021
RADY POWIATU GORZOWSKIEGO
z dnia 29 listopada 2021 r.

w sprawie przyjęcia sprawozdania Zarządu Powiatu Gorzowskiego z realizacji w latach 2019-2020 „Programu Opieki nad Zabytkami Powiatu Gorzowskiego na lata 2017-2020”.

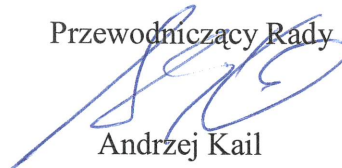
Na podstawie art. 12 pkt. 4 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 920 ze zm.) w zw. z art. 87 ust. 5 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2021 r. poz. 710) Rada Powiatu Gorzowskiego uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się sprawozdanie Zarządu Powiatu z realizacji w latach 2019-2020 „Programu Opieki nad Zabytkami Powiatu Gorzowskiego na lata 2017-2020”, stanowiący załącznik nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Gorzowskiego.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

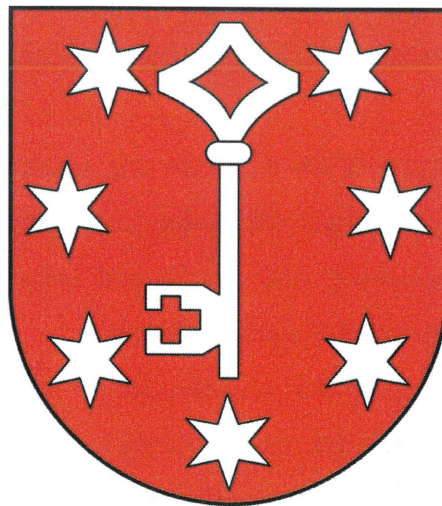
Przewodniczący Rady

Andrzej Kail

Załącznik nr 1
do Uchwały Nr 201/XXXVII/2021
Rady Powiatu Gorzowskiego
z dnia 29 listopada 2021 r.

**SPRAWOZDANIE ZARZĄDU POWIATU
GORZOWSKIEGO Z REALIZACJI
*„PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI
POWIATU GORZOWSKIEGO NA LATA
2017-2020”*
ZA LATA 2019-2020**

Gorzów Wielkopolski, listopad 2021 r.

Wstęp

Głównym celem sporządzenia niniejszego dokumentu jest wywiązanie się przez Zarząd Powiatu Gorzowskiego z obowiązku określonego w art. 87 ust. 5 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, tj. złożenie sprawozdania z realizacji Programu opieki nad zabytkami w Powiecie Gorzowskim za lata 2019 – 2020.

Obowiązek opracowania i wdrożenia programów opieki nad zabytkami wynika z art. 87 ust. 1 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2021 r. poz. 710).

Celem programów opieki nad zabytkami zatwierdzanych przez samorządy wojewódzkie, powiatowe i gminne jest:

- 1) włączenie problemów ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych, wynikających z koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju,
- 2) uwzględnienie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej,
- 3) zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania,
- 4) wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego,
- 5) podejmowanie zadań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami,
- 6) określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystaniem zabytków.

W świetle powyższych wytycznych, opracowano dokument, przedmiotem którego jest ochrona dziedzictwa kulturowego znajdującego się w granicach administracyjnych Powiatu Gorzowskiego.

Po uzyskaniu pozytywnej opinii Lubuskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków Rada Powiatu Gorzowskiego uchwałą nr 106/XVIII/2016 z dnia 28 listopada 2016 roku przyjęła „*Program Opieki nad Zabytkami Powiatu Gorzowskiego na lata 2017-2020*”. Program został ogłoszony w Dzienniku Urzędowym Województwa Lubuskiego z dnia 1 grudnia 2016 roku, poz. 2417.

W sprawozdaniu ujęto działania podejmowane w celu ochrony dziedzictwa kulturowego na tym terenie, wynikające z przyjętych w Programie głównych priorytetów i kierunków ich działań, którymi są:

PRIORYTET 1. Rewaloryzacja dziedzictwa kulturowego, jako element rozwoju społecznego-gospodarczego Powiatu Gorzowskiego. Kierunki działań:

- zatrzymanie procesu degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich stanu zachowania,
- podejmowanie działań umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.

PRIORYTET 2. Nowoczesne zarządzanie zasobem dziedzictwa kulturowego. Kierunki działań:

- działania organizacyjne i finansowe związane z ochroną zabytków i dziedzictwa kulturowego,
- podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych.

PRIORYTET 3. Działania promocyjne i edukacyjne skierowane do społeczności lokalnych w celu budowania tożsamości kulturowej oraz promocja zewnętrzna wartości kulturowych regionu. Kierunki działań:

- zapewnienie szerokiego dostępu do informacji o dziedzictwie kulturowym powiatu,
- edukacja społeczności lokalnej w kwestii znaczenia dziedzictwa dla regionu,
- wspieranie rozwoju turystyki.

Kierunki Powiatowego Programu Opieki nad Zabytkami są realizowane poprzez wspólne działania władz samorządowych, właścicieli oraz zarządców obiektów i organizacji pozarządowych.

Poniżej przedstawiono podjęte działania w ramach realizacji Powiatowego Programu Opieki nad Zabytkami mające na celu ochronę dziedzictwa kulturowego Powiatu Gorzowskiego do założonych priorytetów:

Realizacja kierunków działań i zadań Programu

Priorytet 1. Rewaloryzacja dziedzictwa kulturowego, jako element rozwoju społeczno-gospodarczego Powiatu Gorzowskiego.			
Kierunki działań	Zadania	Podmiot realizujący/ współdziałający	Krótki opis podejmowanych działań
zatrzymanie procesu degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy ich stanu zachowania	– planowe i systematyczne realizowanie zadań samorządu powiatowego w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami oraz prawa budowlanego	Powiat Gorzowski	Działania podejmowane na bieżąco wg. potrzeb.
	– monitoring realizacji Powiatowego Programu Opieki nad Zabytkami – sporządzanie w cyklu dwuletnim sprawozdań z realizacji Programu (art. 84 ust. 5 ustawy)	Powiat Gorzowski	Sprawozdanie z realizacji Powiatowego Programu Opieki nad Zabytkami za lata 2019-2020 zostało przygotowane.
	– współpraca z samorządami gminnymi w zakresie ochrony zabytków	Starosta Gorzowski	Działania podejmowane na bieżąco wg. potrzeb.
	– opracowanie i uchwalenie gminnych programów opieki nad zabytkami przez wszystkie gminy Powiatu Gorzowskiego	Burmistrzowie i wójtowie gminy Powiatu Gorzowskiego/ LWKZ, Powiat Gorzowski	<p>Santok – w Gminie Santok nie uchwalono gminnego programu opieki nad zabytkami, gmina jest na etapie przygotowania Programu Opieki nad Zabytkami, dodatkowo sporządzana jest gminna ewidencja zabytków w formie zbioru kart adresowych zabytków nieruchomości.</p> <p>Deszczno, Lubiszyn - nie uchwalono gminnego programu nad zabytkami.</p> <p>Kłodawa – Gminny Program Opieki nad Zabytkami na lata 2021 – 2024 został zatwierdzony uchwałą rady Gminy Kłodawa nr XXVIII/254/2021 z dnia 02.06.2021 r.</p> <p>Kostrzyn nad Odrą – posiada opracowany gminny</p>

		<p>program opieki nad zabytkami na lata 2018-2021 przyjęty uchwałą nr XL/326/18 Rady Miasta Kostrzyn nad Odrą z dnia 28.06.2018 r.</p> <p>Witnica – „Gminny program opieki nad zabytkami dla miasta i gminy Witnica na lata 2010-2014 (w nawiązaniu do UCHWAŁY NR XLIX/306/2010 RADY MIEJSKIEJ W WITNICY z dnia 25 marca 2010 r. w sprawie przyjęcia „Gminnego programu opieki nad zabytkami dla miasta i gminy Witnica na lata 2010-2014”)</p> <p>Bogdaniec – jest w trakcie opracowywania Gminnego Programu opieki nad zabytkami. Planowany termin przyjęcia dokumentu – październik 2021 r.</p>
	<p>– utworzenie i prowadzenie gminnych ewidencji zabytków w formie zbioru kart adresowych zabytków nieruchomych z terenu gminy, zgodnie z obowiązującym prawem, przez wszystkie gminy Powiatu Gorzowskiego</p>	<p>burmistrzowie i wójtowie gmin Powiatu Gorzowskiego / LWKZ, właściciele zabytków, Powiat Gorzowski</p> <p>Bogdaniec – gmina Bogdaniec ma uchwalony Gminny wykaz zabytków w formie zbioru kart adresowych zabytków nieruchomych z terenu gminy.</p> <p>Kostrzyn nad Odrą, Lubiszyn – posiada utworzoną gminną ewidencje zabytków w formie zbioru kart adresowych zabytków nieruchomych wraz z dokumentacją fotograficzną.</p> <p>Deszczno – nie posiada utworzonej gminnej ewidencji zabytków w formie zbioru kart adresowych zabytków nieruchomych.</p> <p>Kłodawa – gminna ewidencja zabytków w formie kart adresowych</p>

			<p>zabytków nieruchomości, została przyjęta Zarządzeniem Wójta Gminy Kłodawa Nr W/19/2021 z dnia 29 kwietnia 2021 roku.</p> <p>Santok – gminna ewidencja zabytków w formie zbioru kart adresowych zabytków nieruchomości jest w trakcie opracowywania.</p> <p>Witnica – jest na etapie sporządzania gminnej ewidencji zabytków w formie zbioru kart adresowych zabytków nieruchomości.</p> <p>Dom Pomocy Społecznej w Kamieniu Wielkim – znak o ochronie prawnej zabytku jest umieszczony na budynku w dwóch miejscach.</p> <p>Gmina Deszczno – współpraca z kościołami w zakresie uzyskania środków na remonty kościołów zlokalizowanych w obrębie gminy.</p>
	<p>– utrzymywanie w dobrym stanie, prowadzenie robót budowlanych i prac konserwatorskich przy obiektach zabytkowych należących do Powiatu Gorzowskiego: zespół pałacowo-parkowy (wpisany do rejestru zabytków) w Kamieniu Wielkim (w trwałym zarządzie Domu Pomocy Społecznej (DPS) w Kamieniu Wielkim), pałac i park (ujęte w ewidencji zabytków) w Lipkach Wielkich (w trwałym zarządzie Ośrodka Szkolno - Wychowawczego</p>	<p>Powiat Gorzowski, DPS, OSZW / Lubuski Wojewódzki Konserwator Zabytków (LWKZ), Narodowy Instytut Dziedzictwa (NID),</p>	<p>Dom Pomocy Społecznej w Kamieniu Wielkim – w latach 2019-2020 nie prowadzono robót budowlanych i prac konserwatorskich na budynku oraz prac porządkowych i pielęgnacyjnych w parku.</p> <p>Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Lipkach Wielkich – w 2020 r. zakupiono materiały budowlane do remontu wejścia głównego do budynku, koszt 1.680,00 zł.</p>

	(OSZW) w Lipkach Wielkich)		
	– prowadzenie prac porządkowych i pielęgnacyjnych na terenie zabytkowego parku i w otoczeniu pałacu w Kamieniu Wielkim oraz w parku i otoczeniu Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Lipkach Wielkich (dawnego pałacu z XVIII w.)	Powiat Gorzowski, DPS, OSZW / LWKZ	Dom Pomocy Społecznej w Kamieniu Wielkim – prace porządkowe i pielęgnacyjne w parku prowadzone były na bieżąco w miarę potrzeb, przez pracowników DPS. Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Lipkach Wielkich – w latach 2019-2020 wykonano porządkowanie drzewostanu parku (wycinka drzew) prace wykonywane były bezpłatnie.
	– aktualizacja powiatowego planu ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowej	Powiat Gorzowski / LWKZ	Aktualizacja powiatowego planu ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowej był aktualizowany w latach 2017 – 2018 (17.03.2017 r., 19.03.2018 r.). Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Kultury z dnia 25 sierpnia 2004 r. w sprawie organizacji i sposobu ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych Plan ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych podlega corocznej aktualizacji w terminie do 31 marca każdego roku wg. stanu na dzień 31 grudnia roku poprzedniego.
podejmowanie działań umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami	– przygotowywanie ofert prac sezonowych dla bezrobotnych mieszkańców powiatu przy pracach pielęgnacyjnych i porządkowych na	Powiat Gorzowski / Powiatowy Urząd Pracy	DPS w Kamieniu Wielkim nie występował do PUP w Gorzowie Wlkp. z ofertą pracy sezonowej przy pracach pielęgnacyjnych i porządkowych w latach 2019-2020.

	terenach zielonych będących własnością powiatu: parkach pałacowych, w otoczeniu pałaców (współpraca z powiatowym urzędem pracy)		
PRIORYTET 2. Nowoczesne zarządzanie zasobem dziedzictwa kulturowego.			
Kierunki działań	Zadania	Podmiot realizujący/ współdziałający	Krótki opis podejmowanych działań
działania organizacyjne i finansowe związane z ochroną zabytków i dziedzictwa kulturowego	– wyznaczenie w starostwie powiatowym pracownika zajmującego się problematyką ochrony zabytków i dziedzictwem kulturowym	Powiat Gorzowski	Zadania związane z ochroną i opieką nad zabytkami, w tym również na wypadek sytuacji kryzysowych zostały przypisane do Wydziału Inwestycji, Rozwoju i Spraw Społecznych oraz do Wydziału Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego. Ponadto w starostwie nie wprowadzono odrębnych (wewnętrznych) procedur dotyczących realizacji zadań związanych z ochroną zabytków na wypadek sytuacji kryzysowych.
	– ścisła współpraca z Wojewódzkim Urzędem Ochrony Zabytków - Delegatura w Gorzowie Wlkp.	Powiat Gorzowski	Działania podejmowane na bieżąco wg. potrzeb.
	– w razie występujących potrzeb bieżących współpraca z Powiatowym Inspektorem Nadzoru Budowlanego	Powiat Gorzowski / PINB	Działania podejmowane na bieżąco wg. potrzeb.
	– coroczne rezerwowanie, w miarę możliwości, środków finansowych w budżecie powiatu na dofinansowania prac konserwatorskich i remontów zabytków będących własnością powiatu oraz na	Powiat Gorzowski	W budżecie Powiatu Gorzowskiego nie rezerwowano środków finansowych na dofinansowanie prac konserwatorskich i remontów zabytków będących własnością powiatu oraz na promocję

	promocję dziedzictwa kulturowego regionu		dziedzictwa kulturowego regionu.
	– podjęcie prac nad uchwaleniem przez Radę Powiatu Gorzowskiego trybu i zasad udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorski i prace budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków znajdujących się na terenie powiatu	Powiat Gorzowski	Nie podjęto działań z uwagi na ograniczone możliwości finansowe powiatu związane z realizacją Programu Postępowania Ostrożnościowego dla Powiatu Gorzowskiego.
	– szukanie i pozyskiwanie środków finansowych na prace remontowe i konserwatorskie przy zabytkach powiatu, również ze źródeł dedykowanych problemom społecznym (DPS-y), edukacji (szkoły), kulturze (CKŚ) czy ochronie środowiska i ekologii (parki przyjaźni)	Powiat Gorzowski, DPS, OSZW, gminy powiatu, właściciele zabytków	Dom Pomocy Społecznej w Kamieniu Wielkim – w latach 2019-2020 nie prowadzono robót budowlanych i prac konserwatorskich na budynku i w parku. Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Lipkach Wielkich – nie pozyskiwano środków na prace remontowe i konserwatorskie.
	– ustanowienie przez starostę, na wniosek Lubuskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, społecznych opiekunów zabytków, cofanie ustanowienia społecznych opiekunów zabytków, prowadzenie listy społecznych opiekunów zabytków, wydawanie osobom fizycznym legitymacji społecznego opiekuna zabytków a osobom prawnym lub innym jednostkom organizacyjnym pełniącym funkcję społecznego opiekuna zabytków zaświadczeń	Powiat Gorzowski / LWKZ, gminy powiatu	Wnioski nie wpływały.

	– współpraca z policją, służbami konserwatorskimi w sprawie kradzieży i nielegalnego wywozu obiektów zabytkowych za granicę (konferencje, szkolenia)	Powiat Gorzowski / LWKZ, gminy, NID, Policja	W okresie sprawozdawczym kradzież i nielegalny wywóz nie nastąpił.
podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych	– umieszczenie na pałacu w Kamieniu Wielkim – wpisanym do rejestru zabytków (będącym własnością powiatu), znaku informującego o ochronie prawnej zabytku oraz podejmowanie inicjatywy oznakowania pozostałych obiektów zabytkowych wpisanych do rejestru zabytków na terenie powiatu gorzowskiego (wzór wg. rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego)	Powiat Gorzowski / LWKZ, gminy powiatu, parafie, prywatni właściciele	Znak o ochronie prawnej zabytku jest umieszczony na budynku pałacu w dwóch miejscach w Kamieniu Wielkim.
	– bieżące utrzymanie i rewitalizacja przez powiat gorzowski parku pałacowego w Kamieniu Wielkim i otoczenia pałacu w Lipkach Wielkich, stanowiących własność powiatu	Powiat Gorzowski, DPS, OSZW	Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Lipkach Wielkich, Dom Pomocy Społecznej w Kamieniu Wielkim – bieżące utrzymanie i rewitalizacja parku pałacowego były pokrywane z bieżącej działalności DPS.
	– popularyzowanie szlaków tematycznych, kulturowych i tras rowerowych związanych z zabytkami na stronie internetowej powiatu	Powiat Gorzowski / LWKZ	Nie podejmowano działań.
	– wspieranie na wniosek zainteresowanych podmiotów przedsięwzięć samorządów gminnych związanych z rozwojem infrastruktury turystycznej	Powiat Gorzowski / gminy powiatu	Wnioski nie wpływały.
	– współpraca	Powiat Gorzowski	Powiat Gorzowski

	z instytucjami i organizacjami działającymi na rzecz ochrony zasobów kulturowych i przyrodniczych oraz rozwoju turystyki w powiecie		współpracował z Lubuskim Urzędem Marszałkowskim, w zakresie promocji naszego powiatu na XIX i XX Lubuskim Świecie Plonów.
Priorytet 3. Działania promocyjne i edukacyjne skierowane do społeczności lokalnych w celu budowania tożsamości kulturowej oraz promocja zewnętrzna wartości kulturowych regionu.			
Kierunki działań	Zadania	Podmiot realizujący/ współdziałający	Krótki opis podejmowanych działań
zapewnienie szerokiego dostępu do informacji o dziedzictwie kulturowym powiatu	– kreowanie pozytywnego wizerunku powiatu, jako przyjaznego ochronie własnego dziedzictwa kulturowego, informowanie o możliwościach pozyskania środków finansowych, organizowanie szkoleń, konferencji	Powiat Gorzowski LWKZ, NID, gminy powiatu, właściciele zabytków, instytucje kulturalne	Gminy Powiatu Gorzowskiego, Powiat Gorzowski – w latach 2019-2020 nie prowadzono szkoleń i konferencji o tematyce możliwości pozyskiwania środków finansowych w zakresie zabytków.
	– umieszczanie na stronie internetowej Powiatu Gorzowskiego informacji o zabytkach powiatu, informacji turystycznych zawierających dane o zabytkach, szlaków tematycznych, kulturowych i tras rowerowych związanych z zabytkami	Powiat Gorzowski	Na stronie internetowej Powiatu Gorzowskiego dostępny jest Program Opieki nad Zabytkami Powiatu Gorzowskiego, który zawiera informację na temat zabytków powiatu.
	– w biuletynie samorządowym „ <i>Kierunek Twój Powiat Gorzowski</i> ” poświęcenie jednej z rubryk zagadnieniom dotyczącym zabytkom	Powiat Gorzowski	Informacje dotyczące zabytków ukazywały się w biuletynie samorządowym „ <i>Kierunek Twój Powiat Gorzowski</i> ”. Lubiszyn – gmina prowadzi cykl w gazecie gminnej „Lubiszyńskie wieści – skarby naszej historii”. Bogdaniec – gmina prowadzi stały cykl edukacyjny dotyczący zabytków ziemi bogdanieckiej

			zamieszczając artykuły w lokalnym biuletynie „Wieści z Bogdańca”.
			Kostrzyn nad Odrą – z początkiem czerwca 2021 w prasie lokalnej rozpoczął się cykl „Śladami zabytków”.
	– współpraca z placówkami muzealnymi, oświatowymi, stowarzyszeniami, organizacjami społecznymi, fundacjami, kościołami i innymi instytucjami w zakresie ochrony i opieki nad zabytkami	gminy powiatu / Powiat Gorzowski, województwo lubuskie, instytucje kulturalne	<p>Bogdaniec, Kłodawa, Lubiszyn – gminy nie współpracowały z placówkami muzealnymi, oświatowymi, stowarzyszeniami, organizacjami społecznymi, fundacjami, kościołami i innymi instytucjami w zakresie ochrony i opieki nad zabytkami.</p> <p>Deszczno – gmina współpracowała z kościołami w zakresie pozyskania środków na ich remonty.</p> <p>Kostrzyn nad Odrą – miasto jest organizatorem Muzeum Twierdzy Kostrzyn, w związku z tym współpraca odbywa się na bieżąco.</p> <p>Santok – w latach 2019-2020 gmina współpracowała z placówką muzealną jak i z kościołami. W ramach tej współpracy były realizowane m.in. projekty pn.: „Zagospodarowanie terenu historycznego Grodziska w Santoku”, czy też „Dziedzictwo sakralne Dolnej Warty”, gdzie w ramach tej współpracy były remontowane i konserwowane kościoły.</p> <p>Witnica – gmina wspierała merytorycznie i finansowo zadania modernizacyjne w kościołach p.w. Św. Michała Archanioła w Mosinie oraz z Kościołem pw. Św. Matki Bożej</p>

	<p>– organizowanie / współudział powiatu w imprezach uwzględniających w programie tematykę ochrony zabytków, dziedzictwa kulturowego oraz walorów przyrodniczo-krajobrazowych i folklorystycznych, np. organizowanie dożynek powiatowych w pobliżu lub na terenie zabytków, w tym organizowanie wystaw dot. promocji dziedzictwa kulturowego (ginące zawody)</p>	<p>Powiat Gorzowski / gminy powiatu, LWKZ</p>	<p>Częstochowskiej w Okszy.</p> <p>Rok 2020 był rokiem wyjątkowym, w pierwszym kwartale ogłoszono obostrzenia wywołane pandemią, z uwagi na ten fakt, część zaplanowanych imprez plenerowych, które były organizowane przez gminy, cyklicznie i od wielu lat, zostały odwołane.</p> <p>Bogdaniec – imprezą organizowaną przez gminę uwzględniająca tematykę ochrony dóbr kulturowych oraz walorów przyrodniczo-krajobrazowych i folklorystycznych jest „Lubuskie Święto Chleba” organizowane od 24 lat, w roku 2020 z powodu pandemii nie zrealizowano zadania.</p> <p>Deszczno, Kłodawa, Lubiszyn, Witnica – gminy nie organizowały imprez uwzględniających w programie tematykę ochrony zabytków, dziedzictwa kulturowego oraz walorów przyrodniczo-krajobrazowych i folklorystycznych.</p> <p>Kostrzyn nad Odrą – w 2019 roku zorganizowano następujące imprezy: 18.01 – „poszukiwacze historii z Polsatu w Kostrzynie nad Odrą (fosa rawelinu August-Wilhelm) 21-25.01 – Ferie w Muzeum, 08.02 – Akcja liczenia nietoperzy w obiektach kostrzyńskiej twierdzy, 30.03 – 74 rocznica zakończenia walk o Kostrzyn, 27.04 – Miasta Nowej Marchii – wycieczka</p>
--	--	---	--

			<p>autokarowa oraz wiosenne manewry militarne Kostrzyn – Gorgast, 27.04 – ostatnia droga von Katte wg T. Fontane – spacer, 11.05 – Noc Muzeów pod znakiem dzwonów, 12.05 – 250 lat kostrzyńskich dzwonów(Eberswalde – Finowfurt – Chorin – Niederfinow), 08.06 – Otwarcie wystawy modeli pojazdów militarnych, 20.06 – Śladami Fontanego po Łęgach Odrzańskich (Bad Freienwalde – Altranft – Letschin, 07.07 – Spływ kajakowy szlakiem historycznych elektrowni i urządzeń wodnych na Myśli, 01-03.08 – „Polandrockowe Pompeje”, 31.08 – „Twierdza z wody” – spływ kajakowy wokół Wyspy Odrzańskiej, 31.08 – XX Dni Twierdzy Kostrzyn, 01.09 – Wycieczka autokarowa „Szlakiem pomników wojennych i wojskowych”, 29.09 – Wycieczka do Słubic i Frankfurtu, 20.11 – Theodor Fontane „Niemiecki pisarz po tej stronie Odry – prelekcja Krystyny Kamińskiej.</p> <p><u>2020</u> 01.01 – Charytatywny spacer noworoczny z Komendantem Twierdzy, 27-31.01 – Ferie w Muzeum, 05.02 – Akcja liczenia nietoperzy w obiektach</p>
--	--	--	--

			<p>kostrzyńskiej twierdzy, 14.02 – Wieczór autorski z Siegfriedem Neubauerem, 06.06 – Otwarcie wystawy broni strzeleckiej z okresu II Wojny Światowej, 09.06 – Pochówek żołnierzy Armii Czerwonej w Międzyrzeczu, 27.06 – Z drzewami przez historię – spacer dendrologiczny, 19.09 – Obchody 75 rocznicy zakończenia walk o Kostrzyn, 18-20.09 – IX Złot Poszukiwaczy Skarbów „Kocioł tajemnic”.</p> <p>Lubiszyn, Santok, Deszczno – w latach 2019-2020 gminy nie organizowały imprez uwzględniających w programie tematykę ochrony zabytków dziedzictwa kulturowego.</p> <p>Powiat Gorzowski – w roku 2019 organizował Powiatowe Święto Plonów, które w swoim programie uwzględniało tematykę dziedzictwa kulturowego. Ponadto w roku 2019 zrealizowano Powiatowy Konkurs Filmowo-Fotograficzny – „<i>Powiat w obiektywie</i>”, gdzie nadsyłano prace dot. historii, architektury, zwierząt, w II kategoriach zdjęcie oraz film i zdjęcie. Chętni udziału w konkursie, nadsyłali swoje prace do 15.11.2020 r. Celem konkursu było promowanie przyrody, historii i architektury Powiatu Gorzowskiego.</p>
	– udostępnianie zabytków	właściciele	Santok – w dniu 15.05.2021

	<p>dla zwiedzających w ramach Europejskich Dni Dziedzictwa, Nocy w Muzeach, itp.</p>	<p>i administratorzy obiektów zabytkowych</p>	<p>r. w ramach Europejskich Dni dziedzictwa Muzeum Grodu Santok – filia Muzeum Lubuskiego im. Jana Dekerta ul. Wodna 2a w Santoku, organizowała „Noc w Muzeach”, gdzie były udostępnione zabytki dla zwiedzających. Bogdaniec, Deszczno, Kłodawa, Lubiszyn Witnica, Kostrzyn nad Odrą – nie posiadają wiedzy nt. udostępniania zabytków dla zwiedzających w ramach Europejskich Dni Dziedzictwa, Nocy w Muzeach przez właścicieli i administratorów obiektów zabytkowych. Kostrzyn nad Odrą – Muzeum Twierdzy Kostrzyn organizuje od 2014 r. w maju Noc Muzeów. W ten wieczór udostępniana jest ekspozycja muzealna w Bastionie Filip oraz odbywają się różnego rodzaju przedsięwzięcia o charakterze edukacyjnym (wystawy, pokazy, wycieczki z przewodnikiem itp.). Z uwagi na ograniczenia pandemiczne, Noc muzeów nie została zorganizowana w 2020 r.</p>
	<p>– udział powiatu a także lokalnych społeczności w Międzynarodowym Dniu Ochrony Zabytków (kwiecień) oraz Europejskich Dniach Dziedzictwa (wrzesień)</p>	<p>organizacje pozarządowe (stowarzyszenia, fundacje, parafie), instytucje kulturalne, Powiat Gorzowski, gminy powiatu</p>	<p>Lubiszyn, Kostrzyn nad Odrą, Santok, Kłodawa, Witnica, Deszczno, Bogdaniec – gminy w lata 2019-2020 nie mają wiedzy nt. działań podejmowanych w Międzynarodowym Dniu Ochrony Zabytków oraz Europejskich Dniach Dziedzictwa.</p>

	– aktywna współpraca z regionalnymi mediami w celu promocji zabytków i upowszechnienia działań związanych z opieką nad zabytkami	regionalne media Powiat Gorzowski	Nie podejmowano działań.
edukacja społeczności lokalnej w kwestii znaczenia dziedzictwa dla regionu	– edukacja mieszkańców, począwszy od poziomu przedszkolnego i szkoły podstawowej, polegająca na przedstawieniu dziejów regionu na przykładzie zachowanych zabytków	przedszkola, szkoły Powiatu Gorzowskiego, instytucje kultury, organizacje pozarządowe (stowarzyszenia, Fundacje), parafie)	Deszczno, Kłodawa, Lubiszyn, Santok, Witnica – w latach 2019-2020 nie była prowadzona edukacja społeczności lokalnej w kwestii znaczenia dziedzictwa dla regionu. Bogdaniec – gmina prowadzi stały cykl edukacyjny dotyczący zabytków ziemi bogdanieckiej zamieszczając artykuły w lokalnym biuletynie „Wieści z Bogdańca”. Kostrzyn nad Odrą – W latach 2019-2020 Muzeum Twierdzy Kostrzyn przeprowadziło szereg działań edukacyjnych związanych z ochroną zabytków, edukowano również dzieci przy współpracy z Muzeum w trakcie ferii zimowych.
Wspieranie rozwoju turystyki	– realizacja zadań strategii rozwoju powiatu w zakresie turystyki i promocji dziedzictwa kulturowego;	Powiat Gorzowski	Turystyka: nie wytyczono szlaków tematycznych: Nadwarciańskiego Szlaku Kulturowego, Szlaku Budownictwa Ryglowego oraz Szlaku Kościołów Średniowiecznych. Promocja dziedzictwa kulturowego: Promowano Święto Chleba w Bogdańcu czy też dożynki powiatowe.
	– współpraca transgraniczna w zakresie turystyki, dziedzictwa kulturowego i ochrony zabytków.	Powiat Gorzowski / LWKZ, Powiat Marchijsko -Odrzański (Niemcy)	W okresie sprawozdawczym zrealizowano Powiatowe Święto Plonów w Lubiszynie w dniu 07.09.2019 r.

Zakończenie

Sprawozdanie z dwuletniej realizacji Powiatowego Programu Opieki nad Zabytkami wskazuje na podjęte w tym okresie działania.

Z uwagi na ograniczenia spowodowane pandemią, które ogłoszono na początku marca 2020 roku, większość imprez masowych, które odbywały się dotąd cyklicznie i od wielu lat, zostały odwołane.

Niestety z powodu trudnej sytuacji finansowej nie podjęto prac nad uchwaleniem przez Radę Powiatu Gorzowskiego trybu i zasad udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie i prace budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków znajdujących się na terenie Powiatu Gorzowskiego. Mimo to, podejmowano inne inicjatywy mające na celu ochronę dziedzictwa kulturowego – dofinansowano m.in. wykonanie map i przewodników na wniosek Oddziału PTTK Ziemi Gorzowskiej.

Nadal konieczne jest podjęcie prac prowadzących do opracowania przez niektóre jst, gminnych programów opieki nad zabytkami i gminnych ewidencji zabytków w formie zbioru kart adresowych zabytków nieruchomych. Większość gmin Powiatu Gorzowskiego realizowała w pewnej części postulaty programowe. Podkreślić należy zaangażowanie miasta Kostrzyna nad Odrą. Aktywność części gmin w zakresie problematyki ochrony zabytków należy określić jako niezadowolającą.

Wart odnotowania jest fakt starań o uzyskanie przez niektóre gminy środków z funduszy unijnych we wcześniejszym okresie.

W kolejnych latach planuje się dalsze podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych tj. m.in.: wydanie przewodnika turystycznego zawierającego wykaz ścieżek rowerowych z uwzględnieniem zwiedzania zabytków na terenie Powiatu Gorzowskiego (wraz ze zdjęciami i mapą). Wydanie przewodnika turystycznego przyczyni się także do zapewnienia szerokiego dostępu do informacji o dziedzictwie kulturowym powiatu.

Nie podjęto działań szkoleniowych i informacyjnych w stosunku do właścicieli zabytków. Realizacja przedmiotowych działań w kolejnych latach przyczyni się do poprawy stanu zabytków w wymierny sposób.

Zakłada się, że zostaną zrealizowane w miarę możliwości i potrzeb priorytety, o których mowa w „*Programie Opieki nad Zabytkami Powiatu Gorzowskiego na lata 2017-2020*”, z korzyścią dla poprawy stanu zabytków w powiecie oraz mieszkańców powiatu i gości mogących zapoznać się z dziedzictwem kulturowym.

